

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК ТА ПРАВА
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

Затверджено на засіданні кафедри української філології та зарубіжної літератури
Завідувач кафедри З. О. Митяй
протокол №1 від 30.08.2024 р.

Назва освітнього компоненту обов'язковий/вибірковий	Практичний курс української мови обов'язковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	бакалавр Готельно-ресторанна справа; Економіка та бізнес; Комп'ютерні науки; Середня освіта. Математика; Менеджмент підприємств і організацій; Професійна освіта. Комп'ютерні технології; Середня освіта. Інформатика
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ I семестр / 1 курс
Викладач	Митяй Зоя Олегівна
Профайл викладача	-
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	0977388023, mzo63719@gmail.com Консультації через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=6587

1. АНОТАЦІЯ

Курс “Практичний курс української мови” для здобувачів вищої освіти нефілологічних спеціальностей орієнтований на здобуття знань літературних норм з орфографії, орфоепії, лексики, морфеміки, словотвору, морфології, синтаксису, стилістики; набуття навичок і вмінь щодо правильного використання слів, словосполучень і речень відповідно до їхньої функціональної приналежності; виховання високого рівня мовленнєвої культури майбутнього фахівця. Вивчення дисципліни формуватиме мовну, мовленнєву, лексикографічну, риторичну компетенції майбутніх фахівців, сприятиме оптимальному використанню мовних засобів у діловій комунікації як усній, так і писемній. Опанування мовних особливостей ділового спілкування розширить знання про ділову мову, головні категорії, властивості, структуру, основи майстерності усних виступів, укладання ділової та фахової документації, допоможе виробити потребу в нормативному вживанні мовних засобів офіційно-ділового стилю.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета курсу – усвідомлення системи української мови і розкриття особливостей її функціонування передусім у межах ділового і наукового стилів (професійного спілкування).

Реалізація цієї мети вимагає розв’язання низки проблем у навчально-виховному процесі. Цьому сприяє звернення до нових прийомів і форм роботи, які ґрунтуються на вмінні самостійно здобувати знання, закріплювати їх, об’єктивно оцінювати свою роботу.

Завдання дисципліни:

- ✓ дати студентам чіткі поняття про нормативність української літературної мови;
- ✓ виробити практичні навички правильного використання різних мовних засобів відповідно до сфери і мети висловлювання, навчити їх працювати з науковими текстами;
- ✓ забезпечити елементарну лінгвістичну освіту, яку, зважаючи на важливу роль мови в суспільстві, повинна мати кожна освічена людина, навчити правильно оформляти та складати ділові документи;
- ✓ забезпечити оволодіння нормами сучасної української орфоепії, орфографії, граматики, лексики, стилістики і правилами мовного етикету у межах професійного спілкування на рівні знань і вмінь;
- ✓ збагатити запас загальноживаної і професійної лексики.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 03. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 07. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

РН 03. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

РН 08. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами готельних, ресторанних та туристичних послуг.

РН 18. Презентувати власні проекти і розробки, аргументувати свої пропозиції щодо розвитку бізнесу.

Soft Skills, які формуються в освітньому компоненті

1. Критичне мислення
2. Виявлення суб'єктності
3. Успішна орієнтація на вирішення проблем професійно-особистісного розвитку.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота	Всього (годин/кредитів)
Кількість годин	-	30	60	90/3 кр.

6. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Під час занять відбувається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок розуміння соціально-економічних процесів в суспільстві, дотримується студентоцентризований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

При опануванні освітнього компоненту слід дотримуватись академічної доброчесності. У ЗВО визначено чітку та зрозумілу політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітнього компоненту. ЗВО популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності (безкоштовні програми перевірки на плагіат, програма «StrikePlagiarism»).

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній та інформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у процесі неформальної освіти в МДПУ (<https://surli.cc/mjvuka>).

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

ПЕРЕЛІК ТЕМ (МОДУЛІВ)	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН ДЕННА ФОРМА				РЕКОМЕНДОВА НА ЛІТЕРАТУРА
	Л	ПР	СР	ВСЬОГО	
Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 2. Стилi сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 3. Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 4. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 5. Риторика і мистецтво презентації	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 6. Усне професійне мовлення. Функції. Жанри	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 7. Культура усного фахового спілкування	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку

Тема 8. Документи щодо особового складу. Правопис слів іншомовного походження. Типи аббревіатур	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 9. Вживання стійких словосполучень у професійному спілкуванні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 10. Довідково-інформаційні документи. Відмінювання числівників у професійному спілкуванні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 11. Особливості використання прийменників у ділових паперах	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 12. Іменник як самостійна частина мови у професійному мовленні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 13. Прикметник як самостійна частина мови у професійному мовленні	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Тема 14. Правопис складних іменників та прикметників. Технічні правила переносу слів	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку

Тема 15. Дієприкметник. Дієприслівник. Українська термінологія в професійній комунікації	-	2	4	6	Визначається здобувачем самостійно з переліку
Усього	-	30	60	90	

Програма освітнього компонента

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

1. Предмет і завдання курсу, його наукові основи.
2. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
3. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.
4. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
5. Мовні норми. Мовне законодавство та мовна політика в Україні.
6. Основні положення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2019).

Тема 2. Стилї сучасної української літературної мови в професійному спілкуванні

1. Функціональні стилї української мови та сфера їх застосування.
2. Основні ознаки функціональних стилів.
3. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
4. Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності.

Тема 3. Науковий стиль і його засоби в професійному спілкуванні

1. Становлення і розвиток наукового стилю української мови. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Мовні засоби наукового стилю.
2. Оформлювання результатів наукової діяльності. План, тези, конспект як важливі засіби організації розумової праці. Анотування і реферування наукових текстів.
3. Основні правила бібліографічного опису джерел, оформлювання покликань.
4. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.

5. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
6. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт

Тема 4. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів

1. Суть і види перекладу.
2. Буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклад.
3. Типові помилки під час перекладу наукових текстів українською. Вибір синоніма під час перекладу. Переклад термінів.
4. Особливості редагування наукового тексту. Помилки у змісті й будові висловлювань.

Тема 5. Риторика і мистецтво презентації

1. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
2. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Мистецтво аргументації.
3. Техніка і тактика аргументування. Мовні засоби переконування. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу.
4. Види публічного мовлення.
5. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні і комунікативні принципи презентації

Тема 6. Усне професійне мовлення. Функції. Жанри

1. Ділова бесіда. Ділова телефонна розмова.
2. Повідомлення. Нарада. Презентація.
3. Мовленнєві, стилістичні та комунікативні принципи презентації

Тема 7. Культура усного фахового спілкування

1. Особливості усного спілкування. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
2. Функції та види бесід. Стратегії поведінки під час ділової бесіди.
3. Співбесіда з роботодавцем. Етикет ділової телефонної розмови.
4. Зміни приголосних при словотворенні й словозміні.

Тема 8. Документи щодо особового складу. Правопис слів іншомовного походження. Типи аббревіатур

1. Характеристика. Атестаційна характеристика. Резюме.
2. Правопис слів іншомовного походження.
3. Найпоширеніші загальноприйняті та галузеві скорочення.

Тема 9. Вживання стійких словосполучень у професійному спілкуванні

1. Заява. Види заяв.
2. Чистота мовлення.
3. Просторічна лексика й діалектизми.

Тема 10. Довідково-інформаційні документи. Відмінювання числівників у професійному спілкуванні

1. Протокол і витяг з протоколу.
2. Особливості правопису та відмінювання числівників.
3. Сполучення числівників з іменниками.
- 4.

Тема 11. Особливості використання прийменників у ділових паперах

1. Службові записки.
2. Довідка.
3. Прийменникові конструкції.

Тема 12. Іменник як самостійна частина мови у професійному мовленні

1. Поняття іменника як частини мови.
2. Граматичні категорії іменників.
3. Іменник у професійному спілкуванні.

Тема 13. Прикметник як самостійна частина мови у професійному мовленні

1. Поняття прикметника.
2. Види прикметників. Граматичні категорії прикметника.

3. Роль прикметників у професійному мовленні.

Тема 14. Правопис складних іменників та прикметників. Технічні правила переносу слів

1. Правопис складних іменників та прикметників.
2. Технічні правила переносу слів.

Тема 15. Дієприкметник. Дієприслівник. Українська термінологія в професійній комунікації

1. Дієприкметниковий та дієприслівниковий звороти.
2. Термін та його ознаки. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
3. Нормування, кодифікація і стандартизація термінів. Українські електронні термінологічні словники.
4. Термінологія обраного фаху.

Завдання для самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1.	Виписати приклади складних випадків наголошення слів української мови (Наголос. Функції наголосу. Акцентуаційні норми. Подвійний наголос. Складні випадки наголошення) – 10 б.
2.	Підготувати документи: автобіографію, резюме, характеристику, звіт, заяву – 10 б.
3.	Підготовка повідомлень на теми, що стосуються майбутнього фаху. Структура роботи: план, тези, текст повідомлення, список використаних джерел. Обсяг – до 5 сторінок – 5 б.
4.	Аналіз текстів професійної тематики з погляду дотримання в них норм сучасної української літературної мови (за вибором) – 5 б.

**Методи навчання та форми контролю відповідно
до програмних результатів навчання**

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
Вільно спілкуватися та дискутувати українською мовою, вміти донести інформацію та ідеї до учнів та колег	Дискусії та дебати, мозковий штурм, аналіз текстів і відеоматеріалів, формат «Peer Review» (взаємоперевірка), коли здобувачі вищої освіти оцінюють	Поточний: виконання практичних і самостійних завдань. Підсумковий контроль: екзамен.
	виступи одне одного та дають зворотний зв'язок	

Критерії оцінювання відповідно до форм і видів контролю

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <https://v.gd/ADELEh>. Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та самостійну роботу.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувача з освітнього компонента

Результати навчання	Види навчальної активності здобувачів	Методи оцінювання	Кількісний показник якості результату навчання
	Робота на практичних/семінарських заняттях		(максимальний сумарний бал – 30):

Вільно спілкуватися та дискутувати українською мовою, вміти донести інформацію та ідеї до учнів та колег	Підготовка до практичних занять	Усне опитування (у разі відсутності на занятті можна здати письмову роботу)	15
	Бібліографічний опис (10 позицій), анотування і рецензування літератури (1 джерело). Обов'язково зазначити: а) джерело з одним автором і більше трьох авторів; б) журнальну чи газетну статтю; в) словник чи багатотомне видання; г) окрему статтю з наукового збірника	Письмова робота	10
	Опрацювати матеріал та зробити презентацію на тему: "Риторика. Традиції українського красномовства"	Презентація	5
Самостійна робота здобувача			(максимальний сумарний бал – 30):
Вільно спілкуватися та дискутувати українською мовою, вміти донести	Виписати приклади складних випадків наголошення слів української мови (Наголос. Функції наголосу. Акцентуаційні норми. Подвійний наголос. Складні випадки наголошення)	Письмова робота	10

інформацію та ідеї до учнів та колег	Підготувати документи: автобіографію, резюме, характеристику, звіт, заяву	Письмова робота	10
	Підготовка повідомлень на теми, що стосуються майбутнього фаху.	Письмова робота	5

	Структура роботи: план, тези, текст повідомлення, список використаних джерел. Обсяг – до 5 сторінок		
	Аналіз текстів професійної тематики з погляду дотримання в них норм сучасної української літературної мови (за вибором) – 5 б.	Презентація	5
	Підсумковий контроль - екзамен		(максимальний сумарний бал - 40)
			100

Оцінювання окремих видів робіт

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Творчі завдання (схеми, презентації) Практико-орієнтовані завдання (проекти, ситуаційні завдання тощо)	10 балів: – 8-10 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, завдання виконано правильно і якісно, виявлено вміння здобувача застосовувати, творчо використовувати психологічні теоретичні знання на практиці, пов'язані з особливостями і засобами психологічної діяльності. Здобувач демонструє навички ефективної взаємодії, аргументує, переконує, приймає рішення, логічно формулює думку, відстоює власну позицію у процесі вирішення фахових завдань. – 5-7 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, завдання виконані в основному правильно, але неповно. В ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, аналізує,

	аргументує, логічно формулює, демонструє приклади, роблячи вибір, намагається, але не завжди вміє відстояти власну позицію у процесі вирішення фахових завдань – 2-4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті, завдання виконані неповно та на низькому рівні. У ході виконання завдань допускалися помилки, використані не всі необхідні методи аналізу та узагальнення матеріалу. Здобувач демонструє навички взаємодії, обговорює, формулює, демонструє думку, роблячи вибір, не завжди вміє переконати, відстояти власну, віддають перевагу позиції інших у процесі вирішення фахових завдань. – 1 бал – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, є часткові запозичення (плагіат). Здобувач розглядає, розпізнає, описує в загальних рисах, але не визначає зв'язки між закономірностями, особливостями розвитку і функціонуванням психічних явищ в контексті професійних завдань. 0 балів – відповідь відсутня, або ж запозичено переважна частина тексту

Згідно Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладачем за освітнім компонентом визначено 4 види самостійної роботи (згідно орієнтовного переліку видів діяльності здобувача, які дозволяють продемонструвати досягнення результатів навчання, наведених в Положенні). Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковим контролем на освітньому компоненті «Вища освіта та європейський освітній простір» є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає сорок тестових завдань (по 1 балу за відповідь) з усіх тем, які входять до програми освітнього компоненту. Критерії оцінювання підсумкового контролю подано нижче:

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	За 40 бальною шкалою
Високий рівень Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Відмінно	36-40
Високий рівень Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	33-35
Достатній рівень Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	30-32
Середній рівень Знання неповні, поверхневі. Здобувач відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	27-29

Початковий рівень Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання екзамену)	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	1-20

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
Вільно спілкуватися та дискутувати українською мовою, вміти донести інформацію та ідеї до учнів та колег	проблемний виклад, пояснення, опрацювання наукових досліджень, аналітичний метод, синтетичний метод, навчальні дискусії, створення ситуацій пізнавальної новизни	Поточний контроль: виконання практичних завдань, завдань для самостійного опрацювання Підсумковий контроль: екзамен.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, заліку/диференційного заліку підсумкового контролю), модульний контроль, тестовій або іншої форми).

Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.

Критерії і показники рівнів виконання практичних завдань, завдань до самостійної роботи і підсумкового контролю

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та якісні характеристики рівня виконання кожного завдання
Підготовка і захист практичного завдання	Максимально 10 балів: –8-10 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, демонструє обізнаність в питанні, виявляє здатність до систематизації і пошуку відповідної інформації та її критичного аналізу –5-7 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у виконанні завдання, виявляє здатність до систематизації і пошуку відповідної інформації, але недостатньо демонструє та її критичний аналіз –2-4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є незначні недоліки у виконанні завдання, виявляє здатність до поверхового пошуку відповідної інформації, але відсутній її критичний аналіз –0-1 бал – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат; відповідь відсутня
Підготовка і захист самостійного завдання	Максимально 10 балів: –8-10 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, демонструє обізнаність в питанні, виявляє здатність до систематизації і пошуку відповідної інформації та її критичного аналізу –5-7 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у виконанні завдання, виявляє здатність до систематизації і пошуку відповідної інформації, але недостатньо демонструє та її критичний аналіз –2-4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є незначні недоліки у виконанні завдання, виявляє здатність до поверхового пошуку відповідної інформації, але відсутній її критичний аналіз 0-1 бал – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат; відповідь відсутня
Підсумковий контроль – 40 балів	

Екзамен (письмова робота)	Підсумковим контролем на освітньому компоненті є екзамен, на його складання надається 40 балів. Екзамен включає 2 теоретичних питання і 10 тестів.
A	Відмінно 34-40 балів Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію Здобувачі виявляють глибокі і міцні знання з предмета, уміння застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати навчальну інформацію і інформацію, отриману з різноманітних джерел Характеризується ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію
B	Добре 30-33 бали Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Здобувач самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки
C	Добре 20-29 балів Знання неповні, поверхневі. Здобувач відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності
D	Задовільно 15-20 Відповідь здобувача при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.
E	Задовільно 8-14 Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.
FX	НЕ задовільно 2-3 Незадовільно з можливістю повторного проходження ку Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних

	положень
F	0 балів - незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
	Виконані усі види навчальної активності 30 (10x3 завдання)+30 (30 або 20+10)+40 (залік)= 100 балів

Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в месенджерах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гуць М.В., Олійник І.Г., Ющук І.П. Українська мова у професійному спілкуванні. Навчальний посібник. К.: Міжнародна агенція BeeZone”, 2004. 336 с.
2. Ділова українська мова / за ред. О.Д. Горбула. К.: Т-во “Знання”, КОО, 2008. 222 с.
3. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посібн. К.: Каравела, 2009. 352 с.
4. Симоненко Т.В., Чорновол Г.В., Руденко Н.П. Українська мова за професійним спрямуванням: практикум: навч. посіб. К.: ВЦ Академія”, 2010. 272 с.
5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. К: Алерта, 2011. 696 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. 344 с.
3. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділової комунікації: навчальний посібник. К.: АртЕк, 2002. 205 с.
4. Волощак М. Неправильно – правильно: Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації. К.: Вид. центр “Просвіта”, 2000. 128 с.
5. Гарбар І. В., Петрович Л. І., Гарбар А. І. Довідник-практикум з українського ділового мовлення. Миколаїв: УДМТУ, 2001. Ч. 1. 115 с.
6. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення. Вінниця: Нова книга, 2003. 472 с.
7. Дідук Г. Ділова та наукова мова. Ділові папери. Правопис у таблицях: навч. посібник. Тернопіль: ТДПУ, 2002. 150 с.
8. Довідник з культури мови / За ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища шк., 2005. 400 с.
9. Ковалевська Т. Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса: Астропринт, 2001. 344 с.
10. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів: Вид-во “СПОЛОМ”, 2001. 223 с.
11. Сербенська О., Білоус М. Екологія українського слова: практичний словничок-довідник. Львів: Компанія “Манускрипт”, 2003. 68 с.
12. Українська мова. Енциклопедія / Редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко (співголови), М. П. Зяблюк та ін. К.: Українська енциклопедія, 2000. 752 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

<http://yak-my-hovorymo.wikidot.com/>
<http://chak-chy-pravylnno-my-hovorymo.wikidot.com/>
<http://kultura-movy.wikidot.com/>
<http://rodovyi-vidminok.wikidot.com/>
<http://nepravylno-pravylnno.wikidot.com/>
<http://ros-ukr-idioms.wikidot.com/>
<http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/>

<http://novamova.com.ua>
<http://linguist.univ.kiev.ua>
<http://proling.com>
<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>
<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>
<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/>
БК ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/eb>